

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2012-4-353 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 13-08/93-54
Karar Tarihi : 31.01.2013

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR, Kenan TÜRK

B. RAPORTÖR : Dr. Hakan BİLİR

**C. BİLDİRİMDE
BULUNAN**

: - Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.
- Fiat Auto S.p.A. ve
- Peugeot Citroen Automobiles S.A.
Temsilcisi: Av. M. Haluk ARI
Turan Güneş Blv. No:100/20 Yıldız/Ankara

- (1) **D. DOSYA KONUSU: Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş., Fiat Auto S.p.A. ve Peugeot Citroen Automobiles S.A. arasında imzalanan “Ürün Geliştirme ve İmalat Anlaşması”na bireysel muafiyet tanınması talebi.**
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 26.12.2012 tarih ve 10705 sayılı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 24.01.2013 tarih ve 2012-4-353/MM sayılı Muafiyet/Menfi Tespit Ön İnceleme raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda, bildirim konusu anlaşmaya 01.01.2016 tarihine kadar bireysel muafiyet tanınmasında sakınca bulunmadığı ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. İlgili Pazar

- (4) Dosya mevcudu bilgiler çerçevesinde, ilgili ürün pazarı “hafif ticari araçlar pazarı”, ilgili coğrafi pazar ise “Türkiye” olarak tespit edilmiştir.

G.2. Bildirimin Konusu

- (5) Başvuruda özetle;
 - Rekabet Kurulu'nun 08.07.2005 tarih ve 05-44/628-161 sayılı kararıyla Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş. (Tofaş), Fiat Auto S.p.A. (Fiat) ve Peugeot Citroen Automobiles S.A. (Peugeot), arasında imzalanan Ürün Geliştirme ve İmalat Anlaşması (Anlaşma)'nın tarafların ortak üretimlerinin pazara ilk olarak sunulduğu tarihi takip eden beş yıllık sürenin sonuna kadar 2003/2 sayılı Araştırma ve Geliştirme Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (2003/2 sayılı Tebliğ) kapsamında grup muafiyetinden yararlandığı,
 - Söz konusu kararda, beş yıllık sürenin sona ermesinden sonraki dönemde de taraflarca anlaşmaya devam edilmesi durumunda tekrar muafiyet değerlendirilmesi yapılmak üzere Kuruma başvuruda bulunulması gerektiğine yer verildiği

13-08/93-54

ifade edilerek, ilgili anlaşmaya, ortak üretimin devam edeceği 31.12.2015 tarihine kadar yaklaşık iki yıl süresince bireysel muafiyet tanınması talep edilmektedir.

G.3. Değerlendirme

- (6) Bildirime konu olan Anlaşma, Tofaş, Fiat ve Peugeot arasında imzalanan bir araştırma geliştirme faaliyetini ve bunun sonucunda tarafların ortak kullanımını düzenleyen maddeleri içermektedir. Birbirine rakip olan bu üç teşebbüs arasında akdedilen Anlaşma bir yatay işbirliği anlaşmasıdır. Anlaşma kapsamında, Tofaş'ın Bursa'da faaliyet gösteren fabrikasında bu tesisin mevcut atıl kapasitesinden ve Türkiye'nin otomotiv sektöründe bulunduğu uygun ortamdan da faydalanılarak, bir hafif ticari aracın Avrupa ve dünya hafif ticari araç pazarı için geliştirilmesi ve Tofaş'ta üretilmesi yer almaktadır. 31.03.2005 tarihinde imzalanmış olan söz konusu Anlaşma ile 2007 yılının sonuna kadar bir hafif ticari aracın geliştirilmesi ve bunu takip eden yedi yıl boyunca aracın Tofaş tesislerinde üretilmek üzere Ar-Ge ve üretim olmak üzere iki temel aşamanın gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir. Tarafların Kurum kayıtlarına en son 17.06.2005 tarihinde giren başvurusu çerçevesinde alınan 08.07.2005 tarih ve 05-44/628-161 sayılı Rekabet Kurulu kararında;
- Tofaş, Fiat ve Peugeot, arasında 31.03.2005 tarihinde imzalanan "Ürün Geliştirme ve İmalat Anlaşması"nın; birbirine rakip konumda bulunan teşebbüsler arasında araştırma geliştirme faaliyetleri ve bunun sonuçlarının ortak kullanımı konularında yatay işbirliği içerdiği ve anılan işbirliğinin niteliğiyle tarafların pazardaki konumları dikkate alındığında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi kapsamında ihlal teşkil ettiği,
 - Anlaşma'nın 2003/2 sayılı Tebliğ kapsamında bulunduğu,
 - Anlaşma'nın imza tarihinden başlayarak, anlaşma konusu ürünlerin Türkiye Cumhuriyeti sınırları dahilinde pazara ilk olarak sunulduğu tarihi takip eden beş yıllık sürenin sonuna kadar devam eden dönemde, mezkur Tebliğ'in sağladığı muafiyetten yararlanabileceği,
 - Sözü edilen beş yıllık sürenin sona ermesinden sonraki dönemde, Anlaşma'nın taraflarca uygulanmaya devam edilmesi durumunda tekrar muafiyet değerlendirilmesi yapılmak üzere Kuruma başvuruda bulunulması gerektiği
- hususlarına yer verilmiştir.
- (7) Söz konusu kararda, Anlaşma'nın birbirine rakip konumda bulunan teşebbüsler arasında Ar-Ge faaliyetleri ve bunun sonuçlarının ortak kullanımı konularında yatay işbirliğini içerdiği ve işbirliğinin niteliğiyle tarafların pazardaki konumları dikkate alınarak, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında ihlal teşkil ettiğine karar verilmiş olması nedeniyle, bu konuda yeni bir değerlendirme yapılmasına gerek görülmemiştir. Anılan kararda grup muafiyetinin başlangıcı olarak Ar-Ge çalışması kapsamında ortaya çıkan ürünün pazara sunulduğu tarihin dikkate alınacağı belirtilmiştir. Bu çerçevede 2007 yılının Kasım ayı itibarıyla başlayan, Grup Muafiyeti Tebliği ile tanınan beş yıllık sürenin dolduğu anlaşılmaktadır. Bildirim Formu'nda, yapılan yatırımların karşılığının alınabilmesi için 31.12.2015 tarihine kadar devam etmesi gereken Anlaşma'ya kalan süreler bakımından bireysel muafiyet tanınması talep edilmektedir.
- (8) Anlaşma'nın bireysel muafiyetin dört koşulu açısından değerlendirilmesine aşağıda yer verilmiştir:
- (9) Muafiyetin ilk koşulu 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde "malların üretimi veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin

13-08/93-54

ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması" şeklinde ifade edilmiştir ve kısaca ekonomik yarar koşulu olarak bilinmektedir. Tarafların birlikte yaptığı Ar-Ge faaliyeti sonucunda geliştirilen ürün ilk olarak 2007 yılı Kasım ayında piyasaya sunulmuş ve bu tarihten itibaren de Fiat, Peugeot ve Citroen markaları altında satışı yapılmıştır. Üretim baştan beri ve halen Tofaş'ın Bursa fabrikasındaki tesislerde gerçekleştirilmektedir. Bu çerçevede taraflar, Anlaşma ile ortak Ar-Ge faaliyeti yürütmek suretiyle yeni bir ürün geliştirmişlerdir. Bu durumda hem yeni bir ürün pazara sürülürken hem de ortak çalışma neticesinde Ar-Ge maliyetlerinden tasarruf edilmiştir. Her ne kadar ürünün geliştirilmesi süreci inceleme dönemi itibarıyla tamamlanmış ise de Anlaşma'nın temel amacının ürün geliştirme olması nedeniyle ürünün halihazırda pazarda bulunması bu koşul bakımından bir engel teşkil etmemektedir. Bu çerçevede ilk koşulun sağlanmış olduğu görülmektedir.

- (10) Muafiyetin ikinci koşulu ilgili Anlaşma'dan tüketicinin yarar sağlamasıdır. Taraflar bildirim konu Anlaşma'nın sonucu olarak üç ayrı marka altında ürün piyasaya sunmuşlardır ve bu araçlar birbiri ile rekabet etmektedir. Pazardaki duruma bakıldığında araçların fiyatlarının birbirinden farklı olduğu ve birbirleri ile rekabet ettikleri görülmektedir. Satış aşamasında geçerli olan bu durum satış sonrası hizmetlerde de geçerlidir. Araçların aynı teknik özellikleri taşıması nedeniyle, satış sonrası hizmetler olan yedek parça ve bakım-onarım hizmetleri açısından daha yoğun bir rekabet ortamının bulunduğu düşünülmektedir. Bir başka deyişle, Tofaş'tan araç alan bir müşteri, bakım onarım hizmetlerini Citroen ya da Peugeot yetkili servisinden alabilecektir. Dolayısıyla bu üç markanın yetkili satıcı ve servislerinin kendi aralarında rekabeti devam etmektedir. Bu çerçevede ikinci koşulun da sağlandığı görülmektedir.
- (11) Muafiyetin ilk olumsuz koşulu ilgili pazarın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmamasıdır. Otomotiv sektörü için geçerli olan başlıca giriş engellerinin, ölçek ekonomileri ve sermaye sorunu olarak ifade edilmesi mümkündür. Bir aracın pazara sürülmesi, Ar-Ge aşamasından başlamak üzere önemli bir mali yük getirmektedir. Bu mali yük genel olarak otomotiv pazarına girişi etkileyen en önemli faktördür. Diğer yandan geliştirilen bir aracın pazara sunulabilmesi aşamasında ölçek ekonomileri devreye girmektedir. İlgili coğrafi pazar olan ülkemizde Dünya'da üretilen hemen hemen tüm otomotiv ürünlerinin kendilerine pazarda yer buldukları görülmektedir. Türkiye otomotiv pazarında toplam 55 firma binek ve hafif ticari araç satmaktadır. Bildirim Formu'na göre 2011 yılı itibarıyla hafif ticari araç pazarında Fiat'ın (.....), Peugeot'nun (.....), Citroen'in (.....), Renault'nun (.....), Ford'un (.....), Volkswagen'in (.....) ve Opel'in yaklaşık (.....) pazar payı bulunmaktadır. Kalan paylar ise çok sayıda otomotiv markası arasında dağılmaktadır. Tarafların, bildirim konu Anlaşma çerçevesinde üretime konu araçlarının, pazardaki büyüklüğü ise, 2011 yılı itibarıyla toplamda (.....) (Fiat Fiorino (.....), Peugeot Bipper (.....) ve Citroen Nemo (.....)) olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu oran toplam ticari araç pazarı içinde rekabetçi endişe oluşturacak bir büyüklüğü ifade etmemektedir. Ayrıca yıllar itibarıyla tarafların toplam pazar paylarının da düşüş eğilimi içinde olduğu gözlenmektedir. Bu nedenle de ilgili pazarın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmadığı açıktır.
- (12) Muafiyetin ikinci olumsuz koşulu ise rekabetin zorunlu olandan fazla sınırlanmaması gereğini içermektedir. Bildirim konu anlaşmaya taraf olan teşebbüsler ortak ürün geliştirme ve üretim faaliyetinde bulunmaktadır. Bununla birlikte, üretim yalnızca Tofaş fabrikasında gerçekleştirilirken, taraflar pazarlama, satış ve dağıtım aşamalarında rekabet etmektedir. Anlaşma'ya taraf olan teşebbüslerden her biri pazar koşullarını göz önünde

13-08/93-54

bulundurmak suretiyle kendi satış fiyatını belirlemektedir. Bu nedenle Anlaşma ile rekabetin zorunlu olandan fazla kısıtlanmadığı görülmektedir.

- (13) Dolayısıyla, 31.01.2015 tarihine kadar devam edecek toplamda yaklaşık yedi yıllık bir süreye tekabül eden bildirim konusu Anlaşma ile muafiyet koşullarının sağlanmakta olduğu kanaatine varılmıştır.

H. SONUÇ

- (14) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş., Fiat Auto S.p.A. ve Peugeot Citroen Automobiles S.A. arasında imzalanan "Ürün Geliştirme ve İmalat Anlaşması"na, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde yer verilen koşulları sağlaması nedeniyle, 01 Ocak 2016 tarihine kadar bireysel muafiyet tanınmasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.